

Sprekers schrijven...

www.gezondverstandavonden.nl

Vanaf nu zullen sprekers en spreeksters tijdens de Gezond Verstand Avonden datgene wat hen bezig houdt hier met je delen.

Vandaag schrijft Marc Daelemans. Marc verzorgt voor de GVA een lezing met als titel: *'De Natuur als voorbeeld voor zinvol handelen'* en *'Natuurlijke landbouw: "Brood uit Stenen" (Mineralen i.p.v. Mest)'*

Levend landschap

Wat maakt een landschap of een gebied levend? Deze vraag heeft betrekking op de omgeving waarin we leven en in welke mate die omgeving ons voedt in de dingen die we doen. We maken gebruik van de ruimte die er is maar diezelfde ruimte wordt door de mens op verschillende plaatsen anders ervaren. Een levend landschap zou ik een gebied noemen dat van zichzelf een verrijkende werking heeft en de mens in staat stelt zich op te laden.

Het is een gebied waar de mens slechts een beperkte invloed op heeft gehad en niet allerlei verstorende activiteiten heeft uitgevoerd die de zelfredzaamheid steeds meer ondermijnen. Door de eeuwen heen groeide de menselijke populatie steeds groter. Aanvankelijk was een gebied hooguit sporadisch bevolkt met een enkele stam, maar dat breidde zich in de loop der eeuwen steeds verder uit en steeds meer terreinen werden vrijgemaakt van de wilde vegetatie en geschikt gemaakt voor de landbouw en menselijke bewoning. Heel West-Europa bestond eens uit wilde gebieden die voor een groot deel begroeid waren door oerbos samen met andere ruige vegetatie.

Bossen werden gekapt, het hout gebruikt in huizen en andere toepassingen en de van bos vrijgemaakte grond werd gecultiveerd voor de akkerbouw en de veeteelt. Bij de aanleg van de eerste akkertjes was men bewust van het levende landschap en zagen in dat zij in harmonie met de natuur moesten leven zodat zij zonder problemen naast elkaar konden bestaan. Zij gingen in harmonie om met de natuur en

het landschap door bewust te zijn van welke goede mogelijkheden en welke beperkingen er zijn en hielden heel bewust rekening met de natuur, omgeving en landschap. Ze deden in principe niets wat de natuur uit evenwicht kon halen en probeerden overal met de omgeving samen te werken en mee in balans te blijven. Intuïtief voelden ze aan wat er mogelijk was en wat ze beter niet konden doen. Ze waren zich bewust dat ze afhankelijk waren van elkaar, de mensen enerzijds ten opzichte van de omgeving, de natuur en de aarde anderzijds en dat er een sterke wisselwerking bestond tussen het welbevinden van de mens ten opzichte van het welbevinden van de natuur en het landschap om hen heen. Naar mate de mens technocratischer werd, belust op rijkdom en macht, en minder naar de eigen intuïtie ging luisteren, verloor men steeds meer het bewustzijn dat er in het verleden een harmonische relatie bestond tussen natuur en mens. Door de eeuwen heen werd op een gegeven moment ieder landschap bekeken op welke wijze ze voor

winst en rijkdom kon zorgen, waarbij een respectvolle omgang ver naar de achtergrond verdween. Overgrote delen van het landschap werden platgeslagen, afgegraven en de ooit natuurlijke omgeving met uitgestrekte bossen veranderde in een kaal landschap met magere begroeiing. Grote delen van West-Europa zijn door de mens in gebruik genomen, waardoor de kwaliteit van het landschap zeer sterk afgenomen is. Een levend landschap is een

gebied waar de aanwezige begroeiing de energie van het landschap vasthoudt en versterkt, als een soort wisselwerking tussen de ondergrond, de begroeiing, het andere leven, de waterhuishouding en de atmosfeer. Samen vormt dit een lokaal ecosysteem waarbij de verschillende onderdelen sterk afhankelijk en verweven met elkaar zijn. De meest harmonieuze energierijkste gebieden zijn diegene die bestaan uit uitgestrekte wouden waar de natuur z'n vrije gang kan gaan. Een belangrijk

aspect van harmonieuze energierijke gebieden is de aanwezigheid van ruim voldoende groen, voornamelijk in de vorm van bomen. Bomen hebben als eigenschap dat ze de energie van de omgeving vasthouden, versterken en omvormen naar een harmonieuzere eigen energie. Op fysiek vlak transformeren

ze water, zonlicht, koolstofdioxide en andere voedingsstoffen in hout van de stam en de takken, in bladeren en in zuurstof die ze vrijgeven aan de omgeving. Op energetisch vlak hebben bomen een wisselwerking met de energie in de omgeving die ze mengen in hun eigen energieveld en door de energiestromen van de boom omgevormd wordt. Het energieveld van een boom reikt zich uit in alle richtingen in verschillende lagen met afmetingen van enkele meters tot enkele tientallen meters gezien vanaf de stam. Bomen zorgen voor een stabiele leefomgeving door hun standvastigheid, omvormde werking en energierijk energieveld met kwalitatieve energie. Naast deze facetten kenmerkt een boom zich heel sterk door de samenwerking met zijn omgeving. Met het energieveld van de boom heeft deze contact met de omgeving om hem heen. In een natuurlijk bos overlappen normaal gesproken deze uitstralingen en ontstaat er één groot energieveld door de samenwerking van (o.a.) alle bomen in een bos samen. Om goed samen te kunnen werken is er voldoende energie nodig en dient deze energie ook van voldoende kwaliteit te zijn. Kwaliteit is de mate van harmonie van een energie en wordt uitgedrukt in bovis. De kwaliteit van energie bepaalt hoe goed de interactieve samenwerking tussen bomen zelf en de rest van de omgeving is. Hoe groter de disharmonie in de energie (een lagere bovis) hoe moeilijker het is om een verbinding te leggen tussen twee bomen. Enerzijds wordt dit veroorzaakt doordat er door verstoringen de verbinding niet stabiel gelegd kan worden. Ze kunnen elkaar dan niet verstaan door dat ze "langs elkaar heen praten" omdat ze niet goed op elkaar afgestemd zijn of doordat de disharmonie de informatieoverdracht verstoort. Anderzijds kan het moeilijk te kunnen leggen van een verbinding worden veroorzaakt doordat het energieveld van een boom niet overlapt met andere bomen (of te weinig) waardoor er gaten ontstaan tussen de energievelden van bomen. Om goed met elkaar in contact te staan om te kunnen samenwerken is er voldoende overlap nodig zodat het energieveld daadwerkelijk één geheel vormt zonder gaten. De mate waarin die samenwerking tussen bomen in een bos plaatsvindt kan worden uitgedrukt in POA, een afkorting voor *percentage organisatie en aanpassing*. Poa is een maateenheid om de mate waarin een bos in staat is samen te werken, om te kunnen gaan met veranderingen in de omgeving, het vormen van het coöperatieve energieveld en zich te organiseren tot één organisme aan te duiden in concrete getallen. Een opmerkelijk kengetal voor bomen en bossen is een boviswaarde van 8800. Bij een lagere boviswaarde dan 8800 kunnen bossen wel samenwerken, maar dan is deze samenwerking niet optimaal en wordt ze te veel door factoren verstoord. Met een boviswaarde van 8800 gaan bomen en hun energieveld echt stralen (voor diegenen die energie kunnen zien) en is dit een minimale kwaliteit, om zonder last te hebben van verstoringen, te kunnen samenwerken met elkaar. In de wereld zijn het vooral de uitgestrekte wouden waar de mens ofwel vanaf is gebleven voor een lange tijd ofwel in harmonie met het woud gehandeld heeft. In West-Europa is het aantal bosgebieden met deze minimale kwalitatieve waarde daarom beperkt. Het zijn niet alleen de bosgebieden die van hoge kwaliteit kunnen zijn, ook andere gebieden met een andere vegetatie of grondgebruik kunnen hoge

kwaliteit hebben. Dit is echter moeilijker omdat vaak door de invloed van de mens een gebied niet begroeid is met de natuurlijke vegetatie die er in vervlogen tijden stond.

Op zich is het ingrijpen van de mens niet het probleem, maar gaat het meer om de houding die de mens heeft naar het gebied dat die beheert of de houding waarmee hij het landschap verandert. Wanneer de botte bijl ergens in wordt gezet, het landschap op papier wordt ontworpen zonder feeling ermee ter plaatse en de uitvoer niet met gevoel/intuïtie wordt gedaan, wordt de energie van een gebied ondermijnd en aangetast. Aanvoelen wat ergens goed is en mogelijk is, is van cruciaal belang om de energie van een gebied niet aan te tasten. In principe kunnen alle terreinen en gebieden een energie met grote harmonie en kwaliteit hebben, maar in de praktijk is vrijwel overal waar de mens het beheer over terreinen heeft in de vorm van akkers en weilanden de kwaliteit veel lager en de boviswaarde ook veel lager dan wat mogelijk had kunnen zijn. Wat de mens kapot maakt kan de natuur altijd weer herstellen maar heeft daarvoor veel tijd nodig. Bomen zijn daartoe het meeste geschikt omdat zij de energie omvormen, vasthouden, versterken en uitbouwen, en omdat zij heel sterk de samenwerking zoeken met bomen en ander leven om hen heen. Samen staan ze dan sterk en samen zijn ze in staat de energie van de omgeving te ontwikkelen naar een harmonieuzere leefbare toestand. Door de samenwerking kunnen ze de problemen in de omgeving beter aan en hebben ze ook minder last van problemen. Naast bomen zijn ook andere planten in staat om de energie van een gebied om te vormen in een harmonieuzere toestand, ook al is dit minder sterk dan wanneer bomen dit doen. Ieder levend wezen heeft als basiseigenschap meegekregen dat zij zichzelf probeert voort te planten om zelf in een nieuwe vormen te kunnen voortbestaan. Met de zorg voor dit voortbestaan hebben levende organismes een hele sterke energie ter beschikking en zijn daarmee in staat om een stukje omgeving om te vormen en neer te zetten. Deze sterke energie wordt scheppingsenergie genoemd en ook wel (bij de mens) aangeduid als kundalini. Deze energie is bij iedere schepping aanwezig en komt zeer sterk naar voren bij de voortplanting van mensen, dieren, planten, bomen en andere organismes. Wanneer bomen in bloei staan hebben ze een zeer sterke levenskrachtige energie die ze de rest van de tijd niet hebben, behalve bij het dragen van vruchten. Op de momenten van bloei en het dragen van vruchten hebben planten een sterke omvormende werking wat betreft de energieën om hen heen vanwege de levens brengende energie. Bomen hebben daarom de meest sterke omvormende energie wanneer ze bloeien en wanneer ze vruchten vormen. Behalve deze scheppingsenergie die alle planten en bomen eens in een periode hebben, zijn er ook planten die vanuit zichzelf een hele sterke levenskracht met zich meedragen tijdens het hele jaar door. Graan is in al haar vormen daar een voorbeeld van en heeft een vrij unieke levenskracht in zich die vrijwel alle andere planten in de wereld niet hebben. Graan komt voor in verschillende soorten en is reeds sinds de oudheid al in gebruik om gegeten te worden in de vorm van onder andere brood.

Brood draagt net als alle andere producten die uit de graansoorten gemaakt zijn de sterke levenskracht met zich mee.

De graansoorten waar het hier om gaat zijn onder andere durum, gerst, gierst, haver, mais, rijst, rogge, sorgo (o.a. kafferkoren), spelt, tarwe en teff. Al deze graansoorten hebben een sterke levenskracht in zich die al groeiende een sterke omvormende en transformerende energie heeft die andere plantensoorten niet kennen. Niet voor niets werden deze graansoorten reeds in de oudheid van Mesopotamië, Egypte, China, Indus vallei en Zuid- en Midden-Amerika verbouwd door de oudste volkeren die op aarde leefden. Maar niet alleen de vegetatie die er groeit is van belang voor de energie in een gebied, ook de ondergrond, vorm van het landschap en andere onderdelen van dit landschap zijn van invloed op de levendigheid van het landschap. Een bron die ontspringt, een vrij kabbelend beekje dat z'n weg zoekt op het oppervlak, maar ook een grotere rivier, zorgen voor een levendiger situatie. Een bron, van nature gelegen op een leycentrum, heeft een sterke verfrissende energie waar het water aan de oppervlak komt. Ook een beekje dat door het landschap stroomt heeft zo'n werking en zorgt er voor dat de energie van die omgeving sterk ververst wordt. Kleine beekjes hebben daarom een grote invloed op de levendigheid van een omgeving en zorgen voor een hogere graad in organisatie en samenwerking voor het leven dat daar leeft. Ook grotere rivieren hebben zo'n uitwerking, die weer voor een deel teniet gedaan wordt door de menselijke ingrepen in de vorm van het landschap. De vorm van het landschap is zeer bepalend hoe levendig een gebied is. Een heuvelachtig of bergachtig terrein is doorgaans veel energierijker doordat zo'n gebied zich niet heeft laten afvlakken door de mens. De dynamische vorm van bijvoorbeeld Nederlands Zuid-Limburg en de Ardennen zorgt er voor dat de energie in die gebieden veel levendiger en actiever is dan de energie in het Groene Hart midden in de Randstad of de relatief vlakke gebieden van Vlaanderen. De mens heeft in Zuid-Limburg en in de Ardennen duidelijk z'n sporen achter gelaten, maar deze gebieden laten zich dankzij hun vorm niet zo gemakkelijk temmen, ook al hebben ze op diverse plaatsen

te lijden onder de menselijke activiteit. De gebieden met duidelijke hoogteverschillen hebben daarbij een troef in handen, waarbij de vorm van het landschap extra benadrukt wordt en daardoor beter bestand is tegen de menselijke activiteit. Dit verschijnsel heeft te maken met het morfisch veld die de aanwezigheid van bepaalde vormen voorziet van een extra energie. Dit doet zich voor op met name de bovenste rand van een heuvel waar er een relatief sterke

te lijden onder de menselijke activiteit. De gebieden met duidelijke hoogteverschillen hebben daarbij een troef in handen, waarbij de vorm van het landschap extra benadrukt wordt en daardoor beter bestand is tegen de menselijke activiteit. Dit verschijnsel heeft te maken met het morfisch veld die de aanwezigheid van bepaalde vormen voorziet van een extra energie. Dit doet zich voor op met name de bovenste rand van een heuvel waar er een relatief sterke

bolling aanwezig is in de overgang van de helling naar de top of het plateau. Tegelijkertijd worden hoogtepunten in het landschap ook nog eens geaccentueerd door de leycentra die zich op deze hoogtepunten bevinden. Wat maakt een landschap of een gebied levend? Een landschap of gebied is écht levend wanneer zij in staat is om zelfstandig om te kunnen gaan met veranderingen van buiten, dankzij de ruimvoldoende aanwezige energie met voldoende kwaliteit, en dat ondersteund wordt door de dynamiek van het landschap, de verversende werking van stromend water, en bovenal door de begroeiing met natuurlijke planten en bomen. Deze begroeiing kan in principe mede zorgen voor een levend landschap mits er wordt rekening gehouden met wat er passend is op de plaats in dat landschap. Ieder gebied heeft z'n eigen energie en eigen karakteristieken waardoor niet alles overal geschikt is en sommige beplantingen juist uitermate goed passen bij een gebied. In Haspengouw en de Betuwe bijvoorbeeld is het gebied zeer geschikt voor de fruitteelt in boomgaarden. Zo heeft iedere streek eigen soorten van grondgebruik die voordeel biedt aan de mens en aan de levendigheid van een gebied. Toch blijft de aanwezigheid van voldoende bos een belangrijk en noodzakelijk kernelement voor grote delen van West-Europa. Tussen de hoeveelheid kwalitatief bos en de hoeveelheid overig grondgebruik dient er een balans te bestaan om de levendigheid van het landschap in stand te houden zodat het hele gebied energierijk kan bestaan en het er voor iedereen, mens, dier, plant, boom en bos er goed toeven is. Er dient mede dan voldoende leefruimte te zijn voor dieren en andere organismes. Het bewustzijn hierover in de maatschappij is groeiende en men probeert steeds meer natuurgebieden op verschillende manieren met elkaar te verbinden. Wanneer bosgebieden en andere natuur doorsneden worden door invloedrijke menselijke activiteiten kan de natuur dit tot op zekere hoogte aan, tot het moment dat de menselijke activiteit slechts door natuurgebiedjes doorsneden wordt en er grote mate van versnippering er voor zorgt dat de natuur niet voldoende ruimte heeft om één geheel te vormen. Net als dat een bosgebied één geheel vormt, vormen verschillende bosgebieden ook één geheel dankzij het morfisch veld dat een gebied in staat stelt om als één organisme te functioneren, mits voldoende kwalitatieve energie, en op die manier voor het belangrijkste deel zorg te dragen voor een levende energie in een levend landschap.

Marc Daelemans

<http://www.pure-milieutechniek.be/>